

Mythologia, Francfort, 1581 - II, 03 : De Cœlo

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[07\] : Physice è Cœlo](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre II

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - II, 03 : De Coelo](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre II

[Mythologie, Paris, 1627 - II, 04 : De Cœlus](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre II

[Mythologie, Lyon, 1612 - II, 03 : De Cœlus](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - II, 03 : De Cœlo, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 03/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5907>

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 130-133

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Ciel](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

tique nonnulli. Atque hæc physicè & astronomicè summam dicta sint, nunc quo pacto possint eadem ad humanæ vitæ institutionem accommodari, vestigandum videtur. ¶ Saturnum deiecit patrem suum è regno propter iniurias fratrum, quid aliud significat, quàm iniuriarum denique vindicem esse Deum : cum nemo malus diu felix esse possit. At fuit idem Saturnus postea idem passus, quia nulla iniquitas iniquitatis est remedium : idcirco qui iniurias viciscuntur, illud prius videre debent quatenus viro bono procedendum sit : atque eadem iniuriæ quas in parentes contulerimus, sunt nobis à filiis postea expectandæ : cum omnes domesticis exemplis maxime inciuntur. Si quis rursus post datas pœnas suorum peccatorum sapiens extiterit, illud experitur denique apud omnes bene institutas & politicas nationes, apertum esse externæ virtuti locum, ac ubique viris bonis esse patriam, & ubique mortalium sapienti viro humanam felicitatem quantulacunque est, patore. Ac de Saturno satis, nunc de Cœlo dicamus.

De Cœlo. CAP. III.

COELVS, quem alii Cœlium, alii Vranum Græco nomine appellant, Ætheris & Diei filius fuisse dicitur, ut testatur Cicero lib. 3. de natura Deorum his verbis : Quod si ita est, Cœli quoque parentes Dii sunt habēdi Æther & Dies, eorumque fratres & sorores. Huius vxor Vesta fuisse dicitur, quam nihil aliud esse quàm terram, suo loco dicitur. Scriptum reliquit tamen Hesiodus Cœlum è terra natum fuisse, ut patet ex his carminibus :

ῥαῖα δὲ τοῖς περὶ τοὺς μὲν ἰγνῶστο ἴσον ἰαυτῇ
εὐραὶὸν ἀσπερόν, ἵνα μιν πᾶσι πάντα καλύπτοι.

*Terra sibi par stellatum Cœlum alma creauit,
Quod complectatur lato velamine totam.*

Quæ mox cum Cœlo nupsisset, cōiunctaque fuisset, insignem filiorum multitudinem illi procreauit, Cœum scilicet, Crium, Hyperionem, Iapetum, Thian, Rheam, Themim, Mnemosynem, Phœben, Terhyn, Saturnum, Brontem, Steropen, Argem, Coetum, Briareum, Gygan, quos omnes commemoratur Hesiodus in Theogonia, & Apollodorus Atheniēsis in libro 1. Bybliothecæ, ut dictum est superius, atque eadem terra postea è Tartari congressu Typhœum genuit, ut ait idē Hesiodus.

In

In hunc excitatus Saturnus natum minor ex omnibus Cœli filius, accepta adamantina harpe à matre ob fratres victos patrem cepit, ac illi genitalia membra præcidit, è quorum sanguine Alecto, Tisiphone, & Megæra natæ fuisse dicuntur. Scriptum reliquit Lactantius in libro de falsa religione, Cœlum præstitisse potentia cæteris mortalibus, atque cum reges antiquitus pro Diis colerentur, inde accidit ut Cœlus pro æthere cultus sit: & Saturnus ad extollendam generis claritatem, quod gloriæ splendorisque generis desiderium omnibus mortalibus in altissimo fortunæ gradu constitutis, maximè est innatum, se è cœlo Deorum omnium sede & è terra natum esse gloriabatur. Attamen, si quis rectè consideret, idem nobilitatis genus & canis, & muscis, & cæteris animalibus compluribus natura abunde largita est, quod ex æthere siue calore siderum, & ex terra per imbres multa huiusmodi semina cōcipiuntur & producantur, ut est in iis carminibus:

*Tum pater omnipotens fecundis imbribus æther
Contingit in gremium lata descendat: & omnes
Magnum alit magno commissus corpore fatur.*

Neque plura his fabulari sunt antiqui de Cœlo. Quod Ætheris ac Diei filius fuerit, videtur nihil aliud significare nisi naturæ ordinem in cœlestibus corporibus collocandis: quæ puriora sunt enim, cæteris superiora sunt & in sublimiore loco: quare in coordinandis iis corporibus cum à cæteris secessisset, dictus est natus ex Æthere & Die ob inferiorum siderum lumen. Alii è terra natum dicunt, qui mundum ab opifice Deo fabricatum putarunt ex informi materia. Veruntamen idem cœlum pars est ætheris, atque cœlum æther fuit appellatus, ut testatur carmen illud Pacuvii apud Cicetorem in secundo libro de natura Deorum:

*Hoc quod memoro, nostri cœlum, Gæci perhibent æthera:
Sic Orpheus in hymnis nihil aliud esse cœlum existimat, nisi hunc æthera qui constat ex altissimis illis ignibus, ut patet ex hoc:*

*οὐρανὸν παυσίτατον, κόσμον αἰετὶ ἀνὰ τρεῖς.
Omniparens cœlum, pars & sanctissima mundi
Perpetua.*

Vocatum est cœlum, quia concavum sit, quod καίλην significat apud Græcos. Quod autè ex cœtus fuerit à Saturno filio, in

nequinem adhuc incidi, qui satis probabilem causam attulerit. nam ridicula est illa, quam affert Cicero in secundo de Natura Deorum hoc pacto: Nam vetus hæc opinio Græciam opplevit, Cælum exectum à Saturno filio, vinctum autem Saturnum ipsum à filio Ioue. Physica ratio non inelegans inclusa est in impias fabulas: Cœlestem enim, altissimam, æthereamque naturam, id est igneam, quæ per se omnia gigneret, vacare voluerunt ea parte corporis, quæ coniunctione alterius egeret ad procreandum. Hoc si ita sit, cur aliquo tempore eas partes habuerit æther declarandum fuit: aut si Saturnus pro tempore intelligatur, quòd satiretur annis, cum dicantur omnia è tempore nasci, & rursus ab eodem labefactari, cur idem fuit exectus à Ioue filio? nunquid nihil aliud ab eunuchò tempore nascetur? Aut nulla igitur vera est, & quæ servari possit harum rerum interpretatio: aut hæc ad mundi procreationem (vti dicebam) respicit, quæ partim ab historiis, partim ab impositorum nominum natura sumpsit originem. Exectus fuit igitur Cœlus, vt ego quidem sentio, quia vnus sit æther, vnumque cœlum, neque vllum tempus patietur posse alium æthera aut aliud cœlum procreari, cum ex vniuersa constet materia. Nam cum vnus sit mundus, at non plures, cum neque esse possint, meritò dicunt Cœlum exectum à filio, quia sibi simile quidpiam tempus non sinet procreari. Vnum est igitur cœlum, & vnum tempus, quod nascitur ex illius motu: ambo execti, quia non plures esse possint: vnde hausta fuit peripateticorum disciplina. Cœli res gestæ nullæ ad nostræ ætatis memoriam peruenierunt, quare facile adducor, vt putem ob prudentiam probitatemque hominis principatum ad ipsum fuisse delatum. vnum de illo apud varios scriptores inuenio multorum testimonio comprobatum, quod mortuus est in Oceania (nam Creta, vt opinor, ita vocabatur) in oppidoque Aularia fuit sepultus, vt ait Lactantius. Nec me præterit nonnullos fuisse, qui Cœlum intellexerint animam esse supremi & stellati cœli, quàm modò Deum, modò Dei ipsius fecunditatem putarunt. Arque cum Iouem beneficam voluntatem Dei omnibus providentem existimarent, aiebant eum execuisse Saturnum, hoc est ad Dei mentem peruenire: mox Saturnus execat Cœlum, quia mens ipsa plurima extorquet à Dei optimi fecunditate, à quo ea
que

quæ prodeunt, non integra & perfecta sunt, ut in Deo: sed à Ioue ligata & angustioribus naturæ limitibus accipientis vizio coarctata. Quæ ad mores attinent, similia propè sunt atque in Saturno. nunc de Iunone dicatur.

De Iunone. CAP. IIII.

CUM de Saturno verba faceremus superius, inter ceteros Saturni filios Iunonem etiam commemorauimus: nam duas tantum foeminas è Saturno natas fuisse accepimus, Glau-
cam scilicet & Iunonem. Erat id fœdus Saturno cum Titanis (ut dictum est) ut mares omnes, si qui nascerentur è Saturno, interficeret: at filias, ut imperio minimè aptum genus, pro arbitrio ac voto educare licebat. Cum eodem partu Iupiter & Iuno nati fuissent, Iupiter (ut diximus) clam per Corybantes in Cretam deportatur, at Iuno, ut quæ sola eodem partu nata sit, Saturno oblata, quod facile creditum fuit. At enim de loco ubi nata fuit Iuno ambigitur, quod ab aliis scriptoribus in alio loco nata esse dicatur. Strabo libro nono scriptum reliquit Iunonem Argis natam esse, quod videtur significasse Homerus lib. 4. Iliadis hoc versu:

Ἥρη τ' Ἀργείη, καὶ Ἀλκαμένης Ἀθήνη.

Iunoq, Argina, atque Alalcomenia Minerva.

Quam tamen Samiam Iunonem esse scribit Pausanias in Achaicis, cum Samij Iunonem apud se natam esse dixerint apud Imbrasum fluium sub quadam vitice. Atqui ut eadem in utroque loco nata sit, fieri non potest: communior tamen sententia est quod in Samo sit edita, cui sententiæ & Apollonius accedit, ut scripsit in primo Argonauticorum his verbis:

ὃ δ' Ἰμβρασίης Ἰδης Ἥρης

παραίτης Ἀγκῆος ὑπέρβιος.

Assi hic Imbrasia Iunonis sede relicta,

Parthenia praestans Aeneas.

Nam cum Samus Melantheus & Anthemusa antea vocaretur, dicta fuit postea Parthenia, quia Iuno virgo in illa sit educata, ut scripsit Callimachus in libr. πρὸς κτίσιν ἡρώων καὶ πρὸς ἄλλων καὶ μετὰ τὴν ἰστορίαν, hoc est, de conditis & habitatis insulis, & ciuitatibus, & de illarum nominibus. quam rem explicauit etiam Apollonij Rhodij enarrator. Huius nutrices di-

In Samia ple

*nati nati par e-
cui Iuno frater*